

Робоча програма дисципліни «Мікроекономіка з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Мікроекономіка

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в УІСІТ; Облік і оподаткування в УІСІТ

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Мікроекономіка» формує у студентів системне розуміння механізмів прийняття рішень економічними суб'єктами в ринковому середовищі. Курс охоплює теорію поведінки споживача та виробника, аналіз ринкових структур, механізми ціноутворення, ринки факторів виробництва та проблеми ринкової рівноваги і добробуту.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» за освітніми програмами у сфері фінансів, банківської справи, страхування, обліку та оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в мікроекономічному контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних записок, розрахункових робіт і презентацій.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати мікроекономічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів, обговорення ринкових ситуацій та спільного пошуку оптимальних рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння мікроекономіки

Розуміння предмета та методів мікроекономіки, її функцій та ролі в системі економічних наук. Знання принципів поведінки споживача та виробника як основних суб'єктів ринкової економіки, механізмів формування ринкового попиту та пропозиції.

Аналіз ринкових структур

Здатність аналізувати ринкові структури та моделі ціноутворення: досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія — умови рівноваги, ефективність, цінова поведінка фірм.

Ринки факторів та добробут

Знання основ функціонування ринків факторів виробництва (праця, капітал, земля), теорії зовнішніх ефектів, суспільних благ та інструментів підвищення суспільного добробуту.

Студент повинен вміти: оцінювати рівноважний стан ринку за моделями попиту та пропозиції; аналізувати поведінку споживача через теорію граничної корисності та криві байдужості; характеризувати виробничу функцію та мінімізацію витрат фірми; визначати умови рівноваги фірм у різних ринкових структурах; пояснювати причини та наслідки ринкових провалів.

Результати навчання

→ Пояснення мікроекономічних категорій

Пояснювати сутність мікроекономічних категорій та явищ: корисність, попит, пропозиція, еластичність, виробнича функція, витрати, ринкова рівновага, надлишок споживача та виробника.

→ Ринкові структури та рівновага

Характеризувати моделі ринкових структур, застосовувати умови рівноваги фірм, визначати рівень ефективності різних ринкових структур та порівнювати їх соціальні наслідки.

→ Аналіз поведінки економічних суб'єктів

Аналізувати оптимальну поведінку споживача та фірми: максимізацію корисності при бюджетному обмеженні, максимізацію прибутку та мінімізацію витрат виробника.

→ Ринкові провали та регулювання

Орієнтуватися в причинах ринкових провалів (зовнішні ефекти, суспільні блага, асиметрія інформації); використовувати економічний інструментарій для обґрунтування заходів державного регулювання.

Основи мікроекономічного аналізу. Теорія попиту та пропозиції

Тема 1.1

Предмет і метод мікроекономіки.

Мікроекономіка в системі економічних наук. Моделі та методи мікроекономічного аналізу.

Економічний вибір в умовах обмежених ресурсів.

Тема 1.2

Попит, пропозиція та ринкова рівновага. Закони попиту і пропозиції, чинники їх зміни. Ринкова рівновага та механізм її встановлення. Надлишок споживача та виробника.

Тема 1.3

Еластичність попиту та пропозиції. Цінова еластичність, еластичність за доходом, перехресна еластичність. Практичне застосування концепції еластичності в ціноутворенні та управлінні.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Предмет і метод мікроекономіки

Лекція 1 (2 год.): Мікроекономіка як розділ економічної теорії: предмет, об'єкт, функції. Місце мікроекономіки в системі економічних наук (взаємозв'язок з макроекономікою, фінансами, обліком). Позитивна та нормативна мікроекономіка. Мікроекономічні суб'єкти: домогосподарство, фірма, держава.

Методи мікроекономічного аналізу: граничний аналіз (маржиналізм), рівноважний підхід, економічне моделювання, графічний метод. Крива виробничих можливостей та альтернативна вартість. Проблема економічного вибору: потреби, ресурси, ефективність.

Ключові питання лекції

- Предмет і об'єкт мікроекономіки, її місце в системі економічних наук
- Мікроекономічні суб'єкти та їх взаємодія на ринках
- Принцип раціональності та граничний аналіз
- Крива виробничих можливостей та альтернативна вартість
- Рідкість ресурсів та проблема економічного вибору
- Зв'язок мікроекономіки з інформаційними системами та фінансами

❏ Для студентів спеціальності 123 мікроекономічний аналіз є базою для розуміння фінансових ринків, систем підтримки прийняття рішень та моделювання економічних процесів в ІС.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Побудова та аналіз кривої виробничих можливостей: визначення альтернативної вартості, ефективних та неефективних точок виробництва.

Завдання 2. Кейс: ідентифікація мікроекономічних суб'єктів та їх взаємодії в умовах конкретного ринку (ринок ПЗ, ринок фінансових послуг). Побудова схеми кругообігу.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань). Застосування граничного аналізу для прийняття простих рішень.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024. — тема «Предмет та методи мікроекономіки»
- Підготовка порівняльної характеристики позитивного та нормативного підходів у мікроекономіці з прикладами
- Складання схеми «Методи мікроекономічного аналізу» з поясненнями
- Пошук прикладів застосування мікроекономічних моделей в інформаційних системах та фінансах

Очікуваний результат: студент розуміє предмет і методологію мікроекономіки, вміє застосовувати граничний аналіз та пов'язувати мікроекономічні концепції з завданнями спеціальності.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Попит, пропозиція та ринкова рівновага

Лекція 2–3 (4 год.): Ринок як механізм координації. Попит: закон попиту, функція попиту, крива попиту, нецінові детермінанти попиту. Пропозиція: закон пропозиції, функція пропозиції, крива пропозиції, нецінові детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага: умова рівноваги, рівноважна ціна та кількість, механізм Вальраса та Маршалла.

Зміни рівноваги: наслідки зміщення кривих попиту та пропозиції. Надлишок споживача та виробника як показники суспільного добробуту. Вплив цінових обмежень (цінова стеля та підлога) на ринкову рівновагу.

Ключові питання лекції

- Функція попиту та закон попиту, нецінові чинники
- Функція пропозиції та закон пропозиції, нецінові чинники
- Механізм встановлення рівноважної ціни
- Надлишок споживача та виробника, суспільний виграш
- Вплив державного регулювання цін на рівновагу ринку
- Використання моделей попиту та пропозиції у фінансових системах

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Графічний аналіз: побудова кривих попиту та пропозиції, визначення рівноважної ціни та кількості. Аналіз зміщення кривих під впливом зовнішніх чинників.

Завдання 2. Розрахунок надлишку споживача та виробника за умовами ринку. Визначення втрат суспільного добробуту при введенні цінової стелі та підлоги.

Завдання 3. Міні-кейс: аналіз динаміки попиту та пропозиції на ринку ІТ-послуг або фінансових продуктів в Україні.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Абрамов Ф.В. та ін. «Мікроекономіка і основи бізнесу» — НТУ «ХПІ», 2023 — теми «Попит», «Пропозиція», «Ринкова рівновага»
- Підготовка аналітичної записки: «Чинники зміни попиту та пропозиції на ринку комп'ютерних технологій в Україні» (1–2 сторінки)
- Складання порівняльної таблиці детермінантів попиту та пропозиції
- Пошук статистичних даних на сайті Держстату (ukrstat.gov.ua) щодо цінової динаміки ринків

Очікуваний результат: студент вміє будувати та аналізувати графіки попиту та пропозиції, визначати рівноважні стани ринку, розраховувати надлишки та наслідки цінового регулювання.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Еластичність попиту та пропозиції

Лекція 4 (2 год.): Поняття еластичності як відносної чутливості змінних. **Цінова еластичність попиту (E_d):** коефіцієнт, формула дугової та точкової еластичності, види (еластичний, нееластичний, одиничний, абсолютно еластичний/нееластичний попит), чинники еластичності. Зв'язок між еластичністю та виручкою фірми.

Еластичність попиту за доходом (E_i): нормальні та неякісні блага, товари Гіффена. **Перехресна еластичність (E_{xy}):** товари-замінники та товари-доповнювачі. **Еластичність пропозиції (E_s):** чинники, миттєвий / короткостроковий / довгостроковий ринкові періоди.

Ключові формули

- $E_d = (\Delta Q/Q) / (\Delta P/P)$ — цінова еластичність попиту
- $E_i = (\Delta Q/Q) / (\Delta I/I)$ — еластичність за доходом
- $E_{xy} = (\Delta Q_x/Q_x) / (\Delta P_y/P_y)$ — перехресна еластичність
- $E_s = (\Delta Q_s/Q_s) / (\Delta P/P)$ — еластичність пропозиції

Практичне значення

Застосування еластичності у цінових стратегіях, фіскальний політиці (визначення бази оподаткування), аналізі споживчого попиту на фінансові продукти та ІТ-рішення.

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок коефіцієнта цінової еластичності попиту дуговим і точковим методами. Визначення виду еластичності та висновки щодо зміни виручки.

Задача 2. Розрахунок еластичності попиту за доходом та перехресної еластичності. Класифікація благ (нормальні, неякісні, замінники, доповнювачі).

Задача 3. Кейс: визначення оптимальної цінової стратегії підприємства на основі коефіцієнтів еластичності для продуктів ІТ-сфери або фінансових послуг.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Абрамов Ф.В. та ін. «Мікроекономіка і основи бізнесу» — НТУ «ХПІ», 2023 — тема «Еластичність попиту та пропозиції»
- Виконання розрахункового завдання: аналіз еластичності попиту для обраного товару за статистичними даними
- Підготовка таблиці «Чинники еластичності попиту: порівняльний аналіз»
- Розв'язання типових задач на розрахунок усіх видів еластичності (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та інтерпретувати всі види еластичності попиту та пропозиції, застосовувати отримані результати для прийняття цінових рішень.

Теорія поведінки споживача та виробника

Тема 2.1

Теорія поведінки споживача. Корисність та уподобання: кардиналістський та ординалістський підходи. Рівновага споживача, криві байдужості, бюджетне обмеження.

Тема 2.2

Теорія виробництва. Виробнича функція, ізокванти, граничний продукт, ізокости. Рівновага виробника та вибір оптимальної комбінації ресурсів.

Тема 2.3

Витрати виробництва. Короткострокові та довгострокові витрати, криві витрат, зв'язок між витратами та обсягом виробництва. Ефект масштабу.

Тема 2.4

Дохід і прибуток фірми. Загальний, середній та граничний дохід. Умова максимізації прибутку. Правило $MR = MC$ як універсальна умова оптимуму фірми.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Теорія поведінки споживача

Лекція 5–6 (4 год.): Кардиналістська теорія (Маршалл):

поняття корисності, загальна та гранична корисність, закон спадної граничної корисності. Умова рівноваги споживача: $MU_1/P_1 = MU_2/P_2$. Ефект доходу та ефект заміщення.

Ординалістська теорія (Хікс–Аллен): уподобання та криві байдужості, властивості кривих байдужості (монотонність, опуклість, транзитивність). Бюджетне обмеження та бюджетна лінія. Рівновага споживача: дотик кривої байдужості та бюджетної лінії ($MRS = P_1/P_2$). Реакція споживача на зміну ціни та доходу.

Ключові поняття та формули

- $MU = \Delta TU / \Delta Q$ — гранична корисність
- $MRS = MU_1 / MU_2$ — гранична норма заміщення
- Умова рівноваги: $MU_1/P_1 = MU_2/P_2 = \lambda$
- Бюджетне обмеження: $P_1Q_1 + P_2Q_2 \leq I$
- Крива «ціна–споживання» та крива попиту
- Крива «дохід–споживання» та крива Енгеля

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення рівноваги споживача на основі кардиналістського підходу: знаходження оптимального набору двох благ при заданих функціях граничної корисності та цінах.

Задача 2. Графічний аналіз: побудова карти кривих байдужості та бюджетної лінії, визначення рівноваги споживача. Аналіз зміни рівноваги при зміні доходу та ціни одного блага.

Задача 3. Розкладання загального ефекту зміни ціни на ефект заміщення та ефект доходу (метод Хікса).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024 — теми «Теорія корисності», «Рівновага споживача»
- Виконання розрахункового завдання: аналіз споживчого вибору при зміні відносних цін (3 варіанти)
- Підготовка таблиці «Порівняння кардиналістського та ординалістського підходів»
- Розв'язання задач на побудову кривих байдужості та визначення рівноваги (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати обидва підходи теорії споживача, будувати криві байдужості та бюджетні лінії, визначати рівновагу та аналізувати наслідки її зміни.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Теорія виробництва

Лекція 7 (2 год.): Виробнича функція: поняття, двофакторна виробнича функція $Q = f(L, K)$. Загальний, середній та граничний продукт (TP, AP, MP). Закон спадної граничної продуктивності.

Короткостроковий та довгостроковий аналіз: один та два змінних фактори.

Ізокванти та ізокости: поняття ізокванти, карта ізоквант, гранична норма технологічного заміщення (MRTS). Ізокоста як лінія рівних витрат. **Рівновага виробника:** умова мінімізації витрат при заданому обсязі виробництва ($MRTS = PL/PK$). Ефект масштабу (зростаючий, постійний, спадний).

Ключові формули

- $MP = \Delta TP / \Delta L$ — граничний продукт праці
- $AP = TP / L$ — середній продукт праці
- $MRTS = MPL / MPK$ — гранична норма заміщення
- Умова рівноваги: $MPL/PL = MPK/PK$
- Рівняння ізокости: $TC = PL \cdot L + PK \cdot K$

Зв'язок з ІС

Виробнича функція є базою для оптимізаційних задач в управлінських інформаційних системах: розподіл ресурсів, алгоритми мінімізації витрат, лінійне програмування.

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок загального, середнього та граничного продукту при змінному факторі праці. Побудова графіків TP , AP , MP . Визначення стадій виробництва.

Задача 2. Побудова ізоквант та ізокост. Визначення рівноважного набору факторів виробництва, що мінімізує витрати при заданому обсязі випуску.

Задача 3. Аналіз ефекту масштабу: визначення типу ефекту масштабу для заданої виробничої функції Кобба–Дугласа.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024 — тема «Теорія виробництва»
- Виконання розрахункового завдання: аналіз виробничої функції двох ІТ-компаній (умовні дані)
- Підготовка схеми «Зв'язок між TP , AP та MP виробника»
- Розв'язання задач на рівновагу виробника та ефект масштабу (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники продуктивності факторів, будувати ізокванти та ізокости, визначати умови рівноваги виробника та аналізувати ефект масштабу.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Витрати виробництва

Лекція 8 (2 год.): Економічні та бухгалтерські витрати. Явні та неявні витрати. Альтернативна вартість. **Короткострокові витрати:** постійні (FC), змінні (VC), загальні (TC), середні (AFC, AVC, ATC), граничні (MC). Зв'язок між кривими витрат. Правило мінімальних середніх витрат.

Довгострокові витрати: концепція довгострокових середніх витрат (LRAC). Вплив ефекту масштабу на форму LRAC. Мінімально ефективний масштаб виробництва. Крива «обвідна» як огидаюча короткострокових кривих середніх витрат.

Ключові формули та криві

- $TC = FC + VC$ — загальні витрати
- $ATC = TC / Q$; $AFC = FC / Q$; $AVC = VC / Q$
- $MC = \Delta TC / \Delta Q$ — граничні витрати
- Точка мінімуму ATC: $MC = ATC$
- Точка мінімуму AVC: $MC = AVC$

Значення для управлінського обліку

Мікроекономічна концепція витрат є теоретичним підґрунтям управлінського обліку, CVP-аналізу та систем бюджетування в облікових інформаційних системах.

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок короткострокових витрат фірми: визначення FC , VC , TC , AFC , AVC , ATC , MC для заданого обсягу виробництва. Побудова графіків кривих витрат.

Задача 2. Визначення мінімального рівня середніх загальних витрат та відповідного обсягу виробництва. Аналіз взаємозв'язку ATC та MC .

Задача 3. Аналіз довгострокових витрат: побудова кривої $LRAC$ на основі короткострокових кривих ATC для різних масштабів підприємства. Визначення мінімально ефективного масштабу.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Абрамов Ф.В. та ін. «Мікроекономіка і основи бізнесу» — НТУ «ХПІ», 2023 — тема «Витрати виробництва»
- Виконання аналітичного завдання: порівняння структури витрат двох підприємств (умовні дані)
- Підготовка есе: «Зв'язок мікроекономічних витрат з управлінським обліком в ІС»
- Розв'язання задач на розрахунок усіх видів витрат та побудову кривих (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та аналізувати всі види короткострокових і довгострокових витрат, будувати криві витрат та визначати мінімально ефективний масштаб виробництва.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Дохід і прибуток фірми. Умова максимізації прибутку

Лекція 9 (2 год.): Дохід фірми: загальний дохід (TR), середній дохід (AR), граничний дохід (MR). Залежність TR від ринкової структури. Прибуток фірми: нормальний, економічний (надприбуток), збиток. Бухгалтерський та економічний прибуток.

Умова максимізації прибутку: правило $MR = MC$ як універсальна умова оптимуму фірми. Два підходи до визначення обсягу максимізації прибутку: $TR - TC$ та $MR - MC$. Аналіз трьох зон діяльності фірми: прибуток, збиток, закриття.

Ключові формули

- $TR = P \times Q$ — загальний дохід
- $MR = \Delta TR / \Delta Q$ — граничний дохід
- $AR = TR / Q$ — середній дохід
- $\pi = TR - TC$ — економічний прибуток
- Умова максимуму: $MR = MC$
- Умова беззбитковості: $P = ATC$
- Точка закриття: $P < AVC$ (у КС)

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок TR, MR, AR, TC, MC та прибутку фірми для різних обсягів виробництва. Визначення обсягу, що максимізує прибуток, за допомогою методу TR–TC.

Задача 2. Визначення оптимального обсягу виробництва за правилом $MR = MC$. Аналіз зон беззбитковості, прибутку та закриття фірми на графіку.

Задача 3. Порівняльний аналіз бухгалтерського та економічного прибутку. Оцінка доцільності продовження діяльності фірми у короткостроковому та довгостроковому періодах.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024 — тема «Поведінка фірми та максимізація прибутку»
- Виконання розрахункового завдання: визначення прибутку та оптимального обсягу для умовної фірми (3 варіанти)
- Підготовка аналітичної записки: «Концепція економічного прибутку та її застосування у фінансовому аналізі»
- Розв'язання комплексних задач на максимізацію прибутку (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники доходу та прибутку фірми, застосовувати правило $MR = MC$ для визначення оптимального обсягу виробництва та аналізувати умови діяльності фірми.

Ринкові структури та ціноутворення

Тема 3.1

Досконала конкуренція. Умови досконалої конкуренції, рівновага фірми у короткостроковому та довгостроковому періодах, ефективність досконало конкурентного ринку.

Тема 3.2

Монополія. Чиста монополія: умови виникнення, ціноутворення монополіста, «мертвий вантаж», цінова дискримінація та її форми.

Тема 3.3

Монополістична конкуренція. Диференціація продукту, рівновага фірми у коротко- та довгостроковому періодах, нецінова конкуренція та реклама.

Тема 3.4

Олігополія. Стратегічна взаємозалежність фірм, моделі олігополії (Курно, Бертрана, ламана крива попиту), теорія ігор та рівновага Неша.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Досконала конкуренція

Лекція 10 (2 год.): Ознаки досконало конкурентного ринку: атомістичність, однорідність товару, вільний вхід і вихід, досконала інформованість. Фірма-прайс-тейкер та горизонтальна крива попиту ($P = MR = AR$). Рівновага фірми у **короткостроковому періоді:** умова максимізації прибутку $P = MC$. Три можливих стани: прибуток ($P > ATC$), беззбитковість ($P = ATC$), збиток ($AVC < P < ATC$).

Довгостроковий період: вхід нових фірм при прибутку, вихід при збитку, нульовий економічний прибуток у довгостроковій рівновазі. Крива пропозиції галузі у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції ($P = MC = \min ATC$).

Ключові питання лекції

- Ознаки досконало конкурентного ринку та його моделі
- Рівновага фірми у короткостроковому та довгостроковому горизонтах
- Умова беззбитковості та умова закриття фірми
- Пропозиція конкурентної фірми та галузева пропозиція
- Алокативна та виробнича ефективність ринку досконалої конкуренції
- Приклади ринків, близьких до моделі досконалої конкуренції

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення обсягу виробництва та прибутку конкурентної фірми за правилом $P = MC$ при заданих функціях витрат і ціні. Аналіз стану фірми (прибуток/збиток/беззбитковість).

Задача 2. Аналіз переходу від короткострокової до довгострокової рівноваги галузі при зміні ринкової ціни. Визначення кількості фірм у рівновазі.

Задача 3. Розрахунок надлишків споживача та виробника на конкурентному ринку. Оцінка алокативної ефективності.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Абрамов Ф.В. та ін. «Мікроекономіка і основи бізнесу» — НТУ «ХПІ», 2023 — тема «Досконала конкуренція»
- Підготовка порівняльної таблиці умов рівноваги у КС та ДС за досконалої конкуренції
- Пошук та аналіз реальних прикладів ринків із близькими до конкурентних умовами в Україні
- Розв'язання задач на рівновагу конкурентної фірми та галузі (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати рівновагу конкурентної фірми у короткостроковому та довгостроковому горизонтах, оцінювати ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Монополія

Лекція 11–12 (4 год.): Чиста монополія: визначення, умови виникнення (природна монополія, адміністративна, патентна). Монополіст та крива попиту з від'ємним нахилом. $MR < P$ для монополіста: зв'язок між MR , P та еластичністю попиту ($MR = P(1 - 1/|Ed|)$). Умова максимізації прибутку монополіста: $MR = MC$ при $P > MC$. Визначення монопольної ціни та обсягу виробництва.

Соціальні наслідки монополії: «мертвий вантаж» (deadweight loss), перерозподіл добробуту від споживача до монополіста. Монопольна влада та індекс Лернера. Природна монополія та регулювання (ціна $P = MC$, $P = ATC$).

Цінова дискримінація

Цінова дискримінація: поняття та умови застосування. Три ступені цінової дискримінації: досконала (1-го ступеня), за обсягами закупівлі (2-го ступеня), за сегментами ринку (3-го ступеня). Наслідки для добробуту.

- Індекс Лернера: $L = (P - MC) / P = 1/|Ed|$
- $MR = MC$ — умова монопольного оптимуму
- DWL — «мертвий вантаж» монополії
- Антимонopolне регулювання в Україні (АМКУ)

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення монопольної ціни та обсягу виробництва за правилом $MR = MC$ при заданій функції попиту та витратах. Розрахунок монопольного прибутку та «мертвого вантажу».

Задача 2. Порівняльний аналіз: конкурентна та монопольна рівноваги для однієї галузі. Визначення наслідків для споживача та суспільства.

Задача 3. Кейс: аналіз цінової дискримінації 3-го ступеня для умовного підприємства (фінансова установа або IT-сервіс) на двох сегментах ринку.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024 — тема «Монопольний ринок»
- Підготовка аналітичної записки: «Природні монополії в Україні: особливості регулювання» (1–2 сторінки)
- Ознайомлення з діяльністю АМКУ (amcu.gov.ua) та аналіз справи про зловживання монопольним становищем
- Розв'язання задач на монопольне ціноутворення та цінову дискримінацію (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє визначати монопольну рівновагу, розраховувати «мертвий вантаж» та індекс Лернера, аналізувати форми цінової дискримінації та заходи антимонопольного регулювання.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Монополістична конкуренція

Лекція 13 (2 год.): Ознаки монополістичної конкуренції: велика кількість фірм, диференціація продукту, вільний вхід і вихід. Диференціація за якістю, місцем розташування, рекламою, умовами продажу. Крива попиту фірми — більш еластична, ніж у монополіста, але не горизонтальна.

Рівновага у короткостроковому і довгостроковому

горизонтах: КС — можливий прибуток; ДС — нульовий економічний прибуток ($P = ATC$), але $P > MC$ (неефективність). Надлишкові виробничі потужності. Нецінова конкуренція та витрати на рекламу. Приклади: ринок ресторанів, перукарень, роздрібної торгівлі.

Ключові питання лекції

- Відмінності монополістичної конкуренції від досконалої конкуренції та монополії
- Роль диференціації продукту у формуванні ринкової влади
- Рівновага фірми у КС та ДС за монополістичної конкуренції
- Нецінова конкуренція та її роль у сучасних ринках
- Реклама: витрати та вигоди з точки зору мікроекономіки
- Надлишкові потужності як ознака неефективності монополістичної конкуренції

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення рівноваги фірми за монополістичної конкуренції у короткостроковому горизонті (при прибутку) та довгостроковому ($P = ATC$). Побудова відповідних графіків.

Задача 2. Розрахунок надлишкових потужностей та втрат ефективності порівняно з досконалою конкуренцією для умовної фірми.

Задача 3. Кейс: аналіз стратегій диференціації продукту та нецінової конкуренції на ринку ІТ-рішень або фінансових послуг. Оцінка ефективності маркетингових витрат.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Абрамов Ф.В. та ін. «Мікроекономіка і основи бізнесу» — НТУ «ХПІ», 2023 — тема «Монополістична конкуренція»
- Підготовка аналітичної записки: «Монополістична конкуренція на ринку мобільних додатків або хмарних сервісів»
- Складання порівняльної таблиці чотирьох ринкових структур за ключовими критеріями
- Розв'язання задач на рівновагу за монополістичної конкуренції (3 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати рівновагу фірми за монополістичної конкуренції, визначати надлишкові потужності та оцінювати роль нецінової конкуренції та реклами.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Олігополія та теорія ігор

Лекція 14–15 (4 год.): Ознаки олігополії: кілька великих фірм, стратегічна взаємозалежність, бар'єри входу. Моделі олігопольної взаємодії: **модель Курно** (кількісна конкуренція, функції реагування, рівновага Неша); **модель Бертрана** (цінова конкуренція, парадокс Бертрана); **ламана крива попиту** (Свізі) — пояснення жорсткості цін в олігополії.

Теорія ігор в мікроекономіці: нормальна та розгорнута форми гри, домінантна стратегія, рівновага Неша, дилема ув'язненого. Картели та умови їх стабільності. Кооперативна та некооперативна поведінка олігополістів.

Теорія ігор: ключові концепції

- Гравці, стратегії, виграші — елементи гри
- Домінантна стратегія — незалежна від дій опонента
- Рівновага Неша — жоден гравець не виграє від одностороннього відхилення
- Дилема ув'язненого — конфлікт між індивідуальною та колективною раціональністю
- Картели: ОПЕК як приклад кооперативної олігополії

Застосування теорії ігор

Теорія ігор використовується в алгоритмах штучного інтелекту, системах аукціонів, ціноутворенні в алгоритмічних торгових системах та задачах прийняття рішень в ІС.

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення рівноваги Курно для дуополії: знаходження функцій реагування двох фірм та точки рівноваги Неша. Порівняння з монопольним та конкурентним результатами.

Задача 2. Аналіз гри в нормальній формі: виявлення домінантних стратегій, визначення рівноваги Неша. Моделювання дилеми ув'язненого.

Задача 3. Кейс: стратегічна поведінка фірм на олігопольному ринку — аналіз реальної ситуації (телекомунікаційний ринок, банківський сектор). Рекомендації щодо оптимальної стратегії.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024 — теми «Олігополія», «Теорія ігор»
- Підготовка аналітичної записки: «Стратегічна поведінка фірм на олігопольних ринках України»
- Ознайомлення з практикою АМКУ щодо антиконкурентних узгоджених дій (amcu.gov.ua)
- Розв'язання задач на моделі Курно, Бертрана та теорію ігор (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати моделі олігополії та базовий апарат теорії ігор для аналізу стратегічної взаємодії фірм на ринку.

Ринки факторів виробництва. Загальна рівновага та добробут

Тема 4.1

Ринок праці. Попит на працю як похідний попит. Пропозиція праці. Рівновага на ринку праці. Монопсонія на ринку праці. Диференціація заробітних плат.

Тема 4.2

Ринок капіталу та землі. Попит на капітал, відсоткова ставка, дисконтування. Ринок землі та земельна рента. Оцінка активів та прийняття інвестиційних рішень.

Тема 4.3

Зовнішні ефекти та суспільні блага. Негативні та позитивні екстерналії. Теорема Коуза. Суспільні блага: визначення, проблема безбилетника, роль держави.

Тема 4.4

Асиметрія інформації та ринкові провали. Несприятливий відбір та моральний ризик. Сигналізація та скринінг. Загальна рівновага та критерій ефективності Парето.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Ринок праці

Лекція 16–17 (4 год.): Ринки факторів як похідні ринки. **Попит на працю:** граничний продукт праці в грошовому виразі ($MRPL = MR \times MPL$), правило найму праці: $MRPL = W$. Крива попиту фірми на працю та галузевий попит на працю. **Пропозиція праці:** індивідуальна пропозиція (вибір між працею та дозвіллям), ефект доходу та заміщення, ламана крива пропозиції. Галузева пропозиція праці.

Рівновага на ринку праці за умов конкуренції. **Монопсонія:** єдиний покупець праці, $MFC > W$, монопсонічна рівновага. Профспілки та їх вплив на ринок праці. Диференціація заробітних плат: компенсаційні відмінності, людський капітал, дискримінація.

Ключові формули

- $MRPL = MR \times MPL$ — граничний дохід продукту праці
- Умова оптимуму фірми: $MRPL = W$
- $MFC = W + L \times (\Delta W / \Delta L)$ — граничні витрати на фактор (монопсонія)

Актуальність для ІС

Аналіз ринку праці є базою для побудови систем оплати праці в ERP/HRM-системах, автоматизованих систем розрахунку заробітної плати та аналізу продуктивності персоналу.

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення оптимального обсягу найму праці фірмою на конкурентному ринку праці: розрахунок MRPL при заданих MPL і P та порівняння з рівнем заробітної плати.

Задача 2. Аналіз рівноваги на ринку праці при монопсонії: визначення зайнятості та заробітної плати, порівняння з конкурентним результатом, розрахунок монопсонічних втрат.

Задача 3. Кейс: аналіз ринку праці IT-спеціалістів в Україні — чинники диференціації заробітних плат, роль людського капіталу та кваліфікації.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Абрамов Ф.В. та ін. «Мікроекономіка і основи бізнесу» — НТУ «ХПІ», 2023 — тема «Ринок праці»
- Підготовка аналітичної записки: «Ринок праці IT-фахівців та фінансових аналітиків в Україні: стан та тенденції» (за даними ukrstat.gov.ua)
- Складання схеми «Рівновага на ринку праці: конкуренція vs монопсонія»
- Розв'язання задач на ринок праці (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати попит та пропозицію на ринку праці, визначати рівновагу за умов конкуренції та монопсонії, пояснювати диференціацію заробітних плат.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Ринок капіталу та землі

Лекція 18 (2 год.): Ринок капіталу: поняття капіталу (фізичний, фінансовий, людський). Попит на капітал: гранична продуктивність капіталу (МРК) та відсоткова ставка. Пропозиція капіталу: міжчасовий вибір споживача (поточне vs майбутнє споживання). Рівноважна відсоткова ставка. **Дисконтування та приведена вартість:** $PV = CF / (1+r)^t$. Прийняття інвестиційних рішень (NPV, IRR).

Ринок землі: абсолютно нееластична пропозиція землі. Земельна рента як надлишковий дохід. Ціна землі = Рента / r . Диференціальна рента (якість та місце розташування). Квазірента для нерухомості та специфічних активів.

Ключові формули

- $PV = CF / (1+r)^t$ — приведена вартість
- $NPV = \sum CF_t / (1+r)^t - I_0$ — чиста приведена вартість
- Ціна землі = Рента / r
- Умова оптимуму: $МРК = r$ (ринок капіталу)

Зв'язок з фінансами

Концепції дисконтування та NPV є теоретичним підґрунтям фінансових інформаційних систем, систем оцінки активів та інвестиційного аналізу.

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок приведеної вартості (PV) та NPV інвестиційного проекту. Прийняття рішення про доцільність інвестиції.

Задача 2. Аналіз рівноваги на ринку позичкового капіталу. Визначення рівноважної відсоткової ставки та її зміни при зміні попиту/пропозиції капіталу.

Задача 3. Розрахунок ціни земельної ділянки при заданій ставці ренти та відсотковій ставці. Аналіз впливу диференціальної ренти на ринок нерухомості.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024 — теми «Ринок капіталу», «Земельна рента»
- Підготовка аналітичної записки: «Відсоткові ставки на ринку капіталу України: сучасний стан» (за даними НБУ — bank.gov.ua)
- Аналіз методів оцінки активів у фінансових інформаційних системах
- Розв'язання задач на дисконтування та оцінку ринку землі (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати методи дисконтування, аналізувати рівновагу на ринках капіталу та землі, пов'язувати ці концепції з фінансовими інформаційними системами.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Зовнішні ефекти та суспільні блага

Лекція 19 (2 год.): Зовнішні ефекти (екстерналії): поняття, позитивні та негативні зовнішні ефекти. Негативні екстерналії: надвиробництво відносно оптимуму ($MSC > MPC$). Позитивні екстерналії: недовиробництво відносно оптимуму ($MSB > MPB$). Методи коригування: податок Пігу (на негативні екстерналії), субсидія (на позитивні екстерналії).

Теорема Коуза: за відсутності трансакційних витрат приватні угоди призводять до ефективного розподілу ресурсів. Умови застосування та обмеження теореми Коуза. Ринки прав на забруднення (торгівля квотами). **Суспільні блага:** невинятковість та неконкурентність у споживанні. Проблема безбилетника. Роль держави у забезпеченні суспільних благ.

Ключові питання лекції

- Відмінність між приватними та соціальними витратами/вигодами
- Графічний аналіз негативних та позитивних екстерналій
- Методи інтерналізації зовнішніх ефектів
- Умови та обмеження теореми Коуза
- Чотири типи благ: приватні, суспільні, клубні, спільні ресурси
- Проблема безбилетника та методи її вирішення

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Графічний аналіз негативної екстерналії: визначення соціально оптимального обсягу виробництва, розрахунок ставки податку Пігу для коригування ринкового рівноважного обсягу.

Задача 2. Аналіз позитивної екстерналії (наприклад, ІТ-освіта): визначення ринкового та оптимального обсягів, розрахунок субсидії.

Задача 3. Кейс: застосування теореми Коуза до вирішення конфлікту між учасниками ринку. Визначення умов ефективності приватних угод.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Абрамов Ф.В. та ін. «Мікроекономіка і основи бізнесу» — НТУ «ХПІ», 2023 — тема «Зовнішні ефекти та суспільні блага»
- Підготовка аналітичної записки: «Зовнішні ефекти цифровізації економіки: мікроекономічний аналіз»
- Підготовка таблиці «Методи коригування зовнішніх ефектів: переваги та обмеження»
- Розв'язання задач на екстерналії та суспільні блага (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати зовнішні ефекти та обґрунтовувати заходи державного регулювання, розрізняти типи благ і пояснювати проблему безбілетника.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Асиметрія інформації. Загальна рівновага та добробут

Лекція 20 (2 год.): Асиметрія інформації: поняття та форми. Несприятливий відбір (adverse selection): ринок «лимонів» Акерлофа, ринок страхування. Моральний ризик (moral hazard): страхування, трудові відносини. Методи зменшення асиметрії: сигналізація (signaling — освіта як сигнал), скринінг (screening — анкетування, тестування).

Загальна рівновага: взаємозалежність ринків, ящик Еджворта. Ефективний розподіл ресурсів та контрактна крива. Критерій Парето-ефективності: ресурсна, виробнича, загальна ефективність. Перша та друга теореми добробуту. Ринкові провали як підстава для державного втручання.

Ключові питання лекції

- Асиметрія інформації та її форми на фінансових та страхових ринках
- Ринок «лимонів» та його наслідки для ринку фінансових послуг
- Сигналізація та скринінг як механізми зменшення інформаційних проблем
- Ефективність за Парето та умови її досягнення
- Ринкові провали: монополія, екстерналії, суспільні блага, асиметрія інформації
- Державне регулювання як відповідь на ринкові провали

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз ринку «лимонів» Акерлофа: моделювання ринку вживаних ІТ-товарів або страхових послуг в умовах асиметрії інформації. Визначення умов провалу ринку.

Завдання 2. Кейс: аналіз механізмів сигналізації та скринінгу на ринку праці ІТ-спеціалістів. Оцінка ролі сертифікатів та академічних ступенів як сигналів.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Ринкові провали та межі державного втручання в цифровій економіці» — аргументація позиції.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Васильєв С.В. «Мікроекономіка» — ДДАЕУ, 2024 — теми «Асиметрія інформації», «Загальна рівновага»
- Підготовка реферату: «Асиметрія інформації на ринку фінансових послуг: наслідки та методи регулювання» (3–4 сторінки)
- Підготовка презентації: «Ринкові провали та методи їх коригування» (8–10 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до іспиту

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати ринки з асиметрією інформації, застосовувати критерій Парето-ефективності, ідентифікувати ринкові провали та обґрунтовувати заходи державного втручання.

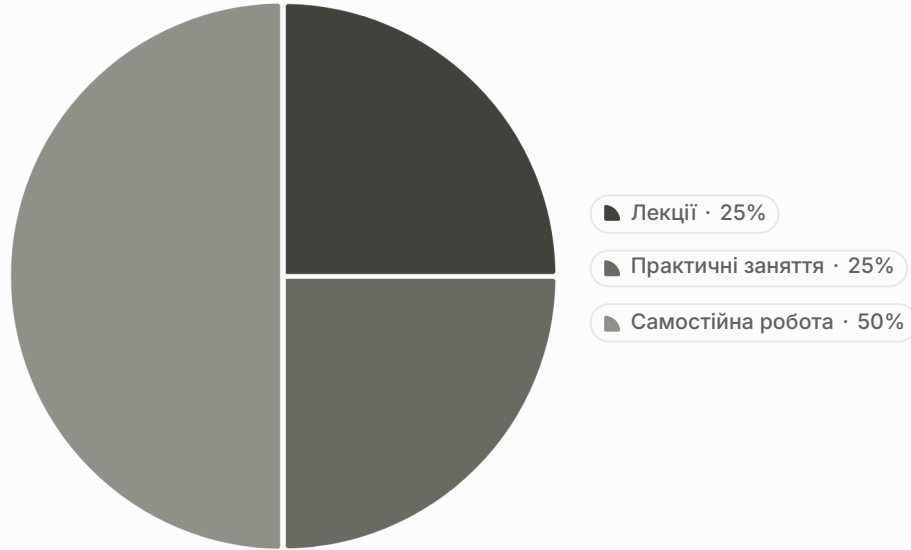
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Предмет і метод мікроекономіки	2	2	5
	Тема 1.2 – Попит, пропозиція, рівновага	4	2	5
	Тема 1.3 – Еластичність	2	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Теорія споживача	4	2	5
	Тема 2.2 – Теорія виробництва	2	2	5
	Тема 2.3 – Витрати виробництва	2	2	5
	Тема 2.4 – Дохід і прибуток фірми	2	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Досконала конкуренція	2	2	5
	Тема 3.2 – Монополія	4	2	5
	Тема 3.3 – Монополістична конкуренція	2	2	5
	Тема 3.4 – Олігополія та теорія ігор	4	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 – Ринок праці	4	2	5
	Тема 4.2 – Ринок капіталу та землі	2	2	5
	Тема 4.3 – Зовнішні ефекти та суспільні блага	2	2	5
	Тема 4.4 – Асиметрія інформації та добробут	2	2	5
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу. Підсумковий контроль – **іспит**.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням графіків, математичних моделей та прикладів із ринкової практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Розв'язання задач, аналіз кейсів, побудова графіків, дискусії та захист аналітичних завдань.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з мікроекономіки (Васильєв, Абрамов та ін.), нормативно-правовими актами у сфері регулювання ринків, науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, будує економічні моделі та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (еластичність, витрати, рівновага ринків); аналітичних завдань (порівняльний аналіз ринкових структур, аналіз рівноваги фірм); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних проблем цифрової економіки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Антимонопольного комітету (amcu.gov.ua), НБУ (bank.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua), Мінекономіки (me.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua). Аналіз статистичних звітів та регуляторних рішень.

Підготовка до занять та іспиту

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули, графіки); систематизація знань чотирьох модулів для підготовки до іспиту.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз ринкових структур). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмовий іспит (теоретичні питання + розрахункові задачі). Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Мікроекономіка» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок економічного аналізу, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, обліку та комп'ютерних інформаційних систем.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних графіків, математичних моделей і прикладів із сучасних ринків; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних ринкових ситуацій (ІТ-ринок, фінансові послуги, телекомунікації); студенти виявляють тип ринкової структури, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Задачі та графіки

Розрахункові вправи за темами (еластичність, витрати, рівновага фірм, дисконтування); побудова та аналіз економічних графіків; відпрацювання алгоритмів розв'язання.

Дискусії

Обговорення актуальних проблем цифрової економіки (асиметрія інформації, платформна конкуренція, ринкові провали); розвиток критичного мислення та аргументації.

Моделювання та теорія ігор

Практичне застосування ігрових моделей для аналізу стратегічної взаємодії; зв'язок з алгоритмічними задачами прийняття рішень в ІС.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації з офіційних джерел.

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1

Абрамов Ф.В., Решетняк Н.Б. та ін.
Мікроекономіка і основи бізнесу : навч. посіб. — Харків : ФОП Іванченко І. С., 2023. — 268 с. URL: repository.kpi.kharkov.ua

2

Васильєв С.В.
Мікроекономіка : навч. посіб. — Дніпро : ДДАЕУ, 2024. — 310 с. URL: dspace.dsau.dp.ua

3

Петруня Ю. Є., Задоя А. О.
Економіка: базовий курс : навч. посіб. Б-те вид. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.

4

Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В.
Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.

5

Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)
Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.

6

Чередніченко О. О. та ін.
Економіка розвитку : навч. посіб. — Київ : Компрінт, 2022. — 405 с.

7

Якименко І. Л., Петрашко Л. П.
Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.

8

Стойко О. Я., Дема Д. І.
Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

9

Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І.
Економіка та управління персоналом. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.

10

Ющичина Л. О.
Управління ресурсами та витратами: курс лекцій. — Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. — 103 с.

11

Єршова О. О., Гончаренко І. М.
Сучасні моделі управління розвитком бізнесу. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.

12

Bilas V., Franc S.
Microeconomics in the Digital Era: Market Structures and Platform Competition. — Journal of Economics and Business. — 2023. — Vol. 41. — P. 12–28.

Нормативно-правова база

- Господарський кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15
- Закон «Про захист економічної конкуренції»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14
- Закон «Про захист від недобросовісної конкуренції»
zakon.rada.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

Антимонопольний комітет України amcu.gov.ua	Державна служба статистики ukrstat.gov.ua
Національний банк України bank.gov.ua	Міністерство економіки України me.gov.ua
Верховна Рада України zakon.rada.gov.ua	Журнал «Економіка та суспільство» economyandsociety.in.ua
Журнал стратегічних економічних досліджень	